

KoRSP

KOALICIJA ZA RAZVOJ
SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

Bilten no. 04.
februar 2014. godine

Poštovani čitaoci,

Sa zadovoljstvom Vam predstavljamo četvrti broj Biltena o socijalnom preduzetništvu u Srbiji. S obzirom na to da je ovaj broj izrađen uz podršku Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, temu smo posvetili ulozi socijalnih preduzeća u podsticanju socijalnog uključivanja i smanjenju siromaštva, kako u srpskom, tako i u evropskim društvima. Iznad svega, ideja nam je bila da Vam predstavimo što veći broj socijalnih preduzeća iz Srbije i Evrope, kako biste stekli uvid u širok spektar delatnosti koje oni pokrivaju i usluge koje oni pojedinačno ili zbirno nude stanovništvu. Osim toga, iz susjedstva, iz Hrvatske, predstavljamo pogled na socijalno preduzetništvo.

Januar mesec 2014. godine, obeležile su dve značajne konferencije koje su za temu imale socijalno preduzetništvo, te smo Vam i njih predstavili.

Pojava novih formi privređivanja, zasnovanih na novim principima udruživanja koji pripadaju sektoru socijalnog preduzetništva - socijalna inovacija, startup, alternativne valute, Peer to Peer ekonomija, Smart City, 3D štampači, pripovedanje netnographie, su svojevrsni društveni fenomeni i o njima možete više da pročitate u knjizi Societing Reloaded, koju Vam takođe predstavljamo u ovom broju Biltena.

Kao i u prethodnim brojevima, najavljujemo Vam zanimljive događaje iz oblasti socijalnog preduzetništva i izveštavamo sa njih.

Nas kraju, pozivamo Vas da nas pratite na društvenim mrežama i da nas informišete o Vašim aktivnostima.

*Dina Rakin
urednica biltena,
Koalicija za razvoj socijalnog preduzetništva
Evropski pokret u Srbiji*

SADRŽAJ

SOCIJALNI PREDUZETNICI: NEKA SE ČUJE VAŠ GLAS

DOPRINOS SP U SRBIJI SOCIJALNOM UKLJUČIVANJU
UKLJUČIVANJE OSOBA SA INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA

IZLAZAK

NAŠI PRIJATELJI - GRADSKI CENTAR ZA SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO
([HTTP://WWW.GRADSKICENTAR.RS](http://www.gradskicentar.rs))

POGLEDI -
KAKO ĆE IZGLEDATI SOCIJALNA PREDUZEĆA U EVROPI DO 2020. GODINE

PREDSTAVLJAMO -

POGLED NA SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO IZ HRVATSKE
EVROPSKA MREŽA ZA SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO SEN
APAX - POMAŽE TVOJ PUT KA NEZAVISNOSTI I SOCIJALNOJ UKLJUČENOSTI
LJUDI LJUDIMA
IN CONCERTO
WILCO
SOCIETING RELOADED: JAVNA PROIZVODNJA I SOCIJALNA INOVACIJA

VESTI

23. DECEMBAR, BEOGRAD // PROGRAM JAČANJA KAPACITETA SOCIJALNIH PREDUZEĆA

13. DECEMBAR, BEOGRAD // USLUGE OSOBAMA SA INVALIDITETOM DOVEDENE U PITANJE

12. DECEMBAR, BEOGRAD // MAPIRANJE POSTOJEĆIH VANINSTITUCIONALNIH USLUGA
SOCIJALNE ZAŠTITE KOJE SU U MANDATU LOKALNIH SAMOUPRAVA

11. DECEMBAR, TUZLA // ODRŽANA KONFERENCIJA „DOBRE PRAKSE I MODELJ
SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA – MOGUĆNOSTI, IZAZOVI I PERSPEKTIVE“

30. OKTOBAR, HRVATSKA // KONSULTACIJE I RAZMENA ISKUSTAVA U HRVATSKOJ:
SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO I DRUGI MODELJ ZA ZAPOSŁJAVANJE NAJUGROŽENIJH

16-17. JANUAR, STRAZBUR // RASTE ZNAČAJ SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

14 - 15. JANUAR, BELGIJA // BELGIJSKA PLATFORMA PROTIV SIROMAŠTVA
I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI EU 2020

14. JANUAR, BELGIJA // SOCIJALNA ZAŠTITA I SOCIJALNA UKLJUČENOST

26 - 27. DECEMBAR, BELGIJA // TREĆA GODIŠNJA KONFERENCIJA O BORBI PROTIV
SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

5. DECEMBAR, BRISEL // PROGRAM ZA ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNE INOVACIJE EASI
IMPRESUM

SOCIJALNI PREDUZETNICI: NEKA SE ČUJE VAŠ GLAS

Jelena Milovanović,
Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva

Evropska platforma za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti predstavlja jednu od inicijativa u okviru strategije Evropa 2020, koja ima za cilj dostizanje pametnog, održivog i inkluzivnog razvoja.

Pored mera javnih politika, efikasnijeg korišćenja fondova EU u cilju podrške socijalnom uključivanju promocije socijalnih inovacija zasnovanih na podacima,

ističe se razvijanje partnerstva i iskorišćavanje potencijala socijalne ekonomije.

Socijalna preduzeća nastala su kao inovativan odgovor na nastale potrebe rešavanja problema siromaštva i doprinosa stvaranju socijalne kohezije u društvu. Svedoci smo da je posle krize porastao značaj ove specifične forme socijalne ekonomije i preduzetništva, pored delo-

vanja u okviru tradicionalnijih formi kooperativa, udruženja građana i fondacija. Dugo se smatralo da je jedan od sigurnih načina za izlazak iz kruga siromaštva i socijalne isključenosti – imati posao, biti zaposlen – ali, da li je to baš tako?

Za one koji ne mogu da rade ili da nađu pristojan posao, ovo nije mogao biti lek! Socijalna preduzeća i socijalne kooperative ponudile su model za osnaživanje ranjivih grupa ne samo time što su bili uključeni u upravljačke strukture, već što je pored zapošljavanja fokus stavljen i na dodatno obrazovanje i razvoj, pristup servisima i društvenu participaciju. Kasnije je ovaj potencijal prepoznat u evropskim dokumentima u vidu koncepta Aktivne inkluzije fokusirajući se na pojedince/ke koji su najudaljeniji od tržišta rada.

Visoko mesto na političkoj agendi pripalo je ovim akterima pokretanjem inicijative za socijalno poslovanje sa ciljem podizanja kvaliteta propisa, olakšavanjem pristupa finansiranju, reviziji pravila javnih nabavki i mera državne pomoći za socijalne i lokalne usluge, kao i promociji sektora. Ona predstavlja najsveobuhvatniju politiku do sada u ovoj oblasti na evropskom nivou kako bi se podržao

dalji razvoj socijalnih preduzeća i socijalne ekonomije. Dodatni podsticaj, pored gore navedenih, predstavlja poziv na akciju zemljama članicama i regionima da prepoznaju značaj socijalnog preduzetništva i da se što efikasnije iskoriste strukturni fondovi.

Ali, ovo je tek početak. Na nedavno održanoj konferenciji u Strazburu predstavljena je Deklaracija sa 10 principa. To je jasna poruka da je neophodno da se nastave sve aktivnosti na regionalnom i lokalnom nivou, partnerstva socijalnih preduzeća, lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva i ključnih partnera. Veliku ulogu imaju javne politike koje treba da podrže dalji razvoj socijalnog preduzetništva, razmena dobrih praksi i zajedničkog učenja na čitavoj teritoriji Evrope. U narednom periodu biće potrebno prilagoditi finansijske instrumente, ali i kreirati inovativne načine podrške za rast socijalnih preduzeća u svim fazama njihovog razvoja.

Socijalni preduzetnici/ce: „Neka se čuje vaš glas!” kao slogan konferencije, pokušao je da prenese i poruku za bolje razumevanje, prepoznavanje i vidljivost socijalne ekonomije upućenu kreatorima

javnih politika, ali i široj publici. Svi akteri treba da uzmu u obzir socijalne indikatore kada govore o opštem društvenom i ekonomskom napretku. Svoj doprinos i Vi možete dati potpisivanjem ove Deklaracije iz Strazbura!

Jedan od mogućih pravaca za delovanje mogao bi da bude razmišljanje na temu kako da se potencijali socijalnog preduzetništva iskoriste za gorući problem nezaposlenosti mladih. Potrebno je omogućiti da mladi ljudi još tokom školovanja, bez obzira da li je reč o srednjoj školi ili fakultetu, imaju priliku da se oprobaju kao socijalni preduzetnici.

[Više informacija na sledećim linkovima:](http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/index_en.htm)

http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/index_en.htm

http://ec.europa.eu/internal_market/conferences/2014/0116-social-entrepreneurs/docs/strasbourg-declaration_en.pdf

DOPRINOS SP U SRBIJI SOCIJALNOM UKLJUČIVANJU

UKLJUČIVANJE OSOBA SA INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA

*Margareta Kecman,
predsednica udruženja KEC MNRO*

Kreativno edukativni centar za mentalno nedovoljno razvijene osobe (KEC MNRO) osnovan je 2002. godine sa ciljevima: poboljšanje kvaliteta života osoba sa intelektualnim teškoćama, priprema za samostalan život, prevencija socijalne izolacije, institucionalizacije, uključivanje u socijalnu sredinu, radno angažovanje i zapošljavanje, edukacija porodica osoba sa intelektualnim teškoćama i edukacija

opšte populacije za prihvatanje različitosti i tolerancije. Udruženje je promenilo ime 2013. godine u Kreativno edukativni centar (KEC), jer centar obuhvata pored osoba sa intelektualnim teškoćama i osobe sa različitim vrstama invaliditeta i osobe iz redovne populacije.

KEC se razvija u tri oblasti: dnevni centar (socijalna zaštita), radno angažovanje i

zapošljavanje (oblast rada i zapošljavanja) i socijalno preduzetništvo (ekonomska delatnost).

Širok spektar aktivnosti se realizuje svakodnevno u dnevnom centru od 10 do 18 časova u prostoru Kraljevića Marka 4, Beograd, koji je Skupština grada dodelila centru na korišćenje bez nadoknade na dvadeset godina, a renovirala ga je ambasada SAD.

Poseban akcenat u radu KEC-a od 2004. stavljen je na socijalno uključivanje osoba sa intelektualnim teškoćama kroz radno osposobljavanje, radno angažovanje i zapošljavanje na otvorenom tržištu rada. Naši partneri iz poslovnog sektora su: McDonald's restorani, Parking servis, Jevrejska opština, Delta Holding, Klinički centar Srbije, Home Center, Roggenart pekare, Zajkonprint štamparija, Beogradska filharmonija, Narodno pozorište, KPMG, Maxi supermarketi, OSCE, rezidencije Norveške, Francuske, Portugalije, Indonezije, Delagacije EU i dr. Kroz program zapošljavanja je tokom 10 godina prošlo 140 osoba sa intelektualnim teškoćama sa teritorije Beograda, članovi udruženja koji se bave istom ciljnom grupom i

korisnici institucija za zbrinjavanje osoba sa intelektualnim teškoćama.

Radno angažovanje osoba sa intelektualnim teškoćama na javnim mestima je uspešno rehabilitaciono i terapeutsko sredstvo, ali u isto vreme i uspešan vid integracije u socijalnu sredinu. Svaki se pojedinac ostvaruje kroz rad i nalazi smisao svog života i postojanja, ako je u kontaktu sa ljudima oko sebe. Tako i osobe sa intelektualnim teškoćama imaju potrebu da ostvare svoje osnovno ljudsko i građansko pravo na rad, da se iskažu, dokažu, upotrebe svoje znanje, talenat, snagu i sposobnosti za opšte dobro zajednice u kojoj žive. Svaki pojedinac ima mogućnost da radom doprinese napretku društva i ostvari ravnopravnost sa ostalim članovima društvene zajednice.

Od osnivanja centar je realizovao niz programa za razvoj životnih i radnih veština osoba sa intelektualnim teškoćama. Naši korisnici prave kvalitetne i umetnički oblikovane ukrasne i upotrebne predmete od gline, stakla, porcelana, drveta, fimo mase, kartona i pruća. Prve korake ka razvoju socijalnog preduzetništva KEC je napravio 2006. godine započevši sa pro-

izvodnjom hrane za kućne ljubimce pod nazivom „Kuca keks“. Od 2009. godine KEC planira i započinje gajenje žitarica i lekovitog bilja. Godine 2011. posejali smo i dobili 2.300 kg ovsa, koji smo dodelili kao donaciju konjičkom klubu u Beogradu, da bismo zauzvrat dobili hipoterapiju za naše korisnike. Zasadili smo 800 sadnica lekovite biljke aronije, koju nameravamo da sušimo i prodajemo kao jedan od najzdravijih i najtraženijih čajeva.

Tokom 2013. godine započeli smo sa proizvodnjom sušenog voća i voćnih rollica proizvedenih od mlevenog sušenog voća, bez dodatka šećera i konzervansa. Planiramo da razvijemo proizvodnju voćnih rollica sa ciljem otvaranja novih radnih mesta za naše korisnike, poboljšanja njihove finansijske situacije i doprinosa samoodrživosti rada Kreativno edukativnog centra (KEC).

IZLAZAK

Aleksandar Žugić,
predsednik udruženja

Organizacija Izlazak deluje već osam godina na neformalan način. Od pre pet godina smo i zvanično registrovani sa ciljem da ono čime se bavimo podignemo na jedan ozbiljniji nivo. Specifičnost naše organizacije je ta, da su ljudi koji je vode, kao i najveći broj učesnika u raznim aktivnostima, bivši zavisnici. Imamo dvadesetak aktivnih članova koji učestvuju u svim našim programima. Naš osnovni cilj je da, koristeći lično iskustvo, što više učinimo na planu borbe protiv narkomanije i svih

onih propratnih problema koja ona nosi uz sebe. Aktivnosti kojima se bavimo smo podelili na tri dela:

- rad sa zavisnicima i njihovim porodicama, motivisanje za lečenje
- resocijalizacija bivših zavisnika nakon tretmana lečenja
- održavanje tribina i predavanja.

Iza nas su obavljani razgovori sa preko 400 aktivnih zavisnika i njihovim porodi-

cama. Ono na čemu insistiramo je to da je narkomanija izlečiva bolest i da svako treba da dobije šansu za kvalitetno i sveobuhvatno lečenje. Imamo saradnju sa pojedinim terapeutskim zajednicama, državnom ustanovom za lečenje narkomanije, nekoliko privatnih ordinacija, kao i sa grupom Anonimnih narkomana i na taj način se trudimo da zavisnicima damo što širu mogućnost za izbor lečenja.

Do sada je kroz našu organizaciju prošlo i oko 50 momaka i devojaka koji su završili neki od programa lečenja ili izašli iz zatvora, sa kojima već pet godina održavamo sastanke jedanput nedeljno, na kojima kroz razgovor i lični primer pokušavamo da im pomognemo da se što bolje uključe u "normalan" život. Pomažemo im da završe srednju školu, ukoliko nisu završili, da se upišu na fakultet, završe kurseve kompjutera i učenja engleskog, krenu sa terapijom lečenja hepatitisa C, nađu posao, što je ujedno i jedan od najvećih problema za bivše zavisnike. U saradnji sa organizacijom HHU Hleb života, razvili smo program praktične resocijalizacije kroz otvaranje prodavnice polovne odeće u kojoj je trenutno zaposleno dvadeset bivših zavisnika.

Takođe, vrlo bitan segment našeg delovanja je i prevencija kroz održavanje tribina i predavanja kojih smo do sada održali preko 100 u osnovnim i srednjim školama, mesnim zajednicama, kasarnama itd. U tim aktivnostima delujemo zajedno sa stručnjacima iz MUP-a i lekarima. Akcent stavljamo na naše lično iskustvo i sve ono što smo doživeli za vreme drogiranja, kao i na štetnost određenih droga i posledice koje mogu izazvati (HIV, hepatitis, psihički poremećaji itd.).

Organizacija Izlazak je član EURAD - a (Europe Against Drugs) i u sklopu te organizacije smo postali članovi i koosnivači RUN - a (Recovered Users Network), mreže oporavljenih zavisnika u sklopu koje delujemo na nivou EU.

Naše delovanje nije ograničeno samo na Beograd, imamo članove organizacije i u Nišu, Kragujevcu, Apatinu, Novom Sadu, koji takođe učestvuju aktivno u našem radu.

Naše aktivnosti su volonterske i ništa od naših usluga ne naplaćujemo. Trudimo se da naše iskustvo i ono što smo mi dobili, besplatno prenesemo dalje, u onom delu društva koje je zbog specifičnosti ovog

problema već dovoljno stigmatizovan i napušten od svih.

Nažalost, uprkos naporima, do sada nismo uspeli da dobijemo nikakva sredstva, kako bi ovo čime se bavimo unapredili. Sve naše aktivnosti finansiramo sami.

Jedna od dobrih stvari koje nam se dešavaju jeste da nam se sve veći broj ljudi koji su završili neki od programa lečenja, ili su izašli iz zatvora, pridružuje. Međutim, to ima i svoje propratne efekte. Kapacitet prodavnice polovne odeće je ograničen, tako da smo bili prinuđeni da

nastavimo dalje sa razvijanjem socijalnog preduzetništva. Pod tim mislim da smo krenuli sa jednim pilot projektom u okviru kojeg pružamo usluge selidbi, čišćenja podruma, tavana, odvoza šuta i dr. Takođe, u toku pružanja tih usluga primamo donacije od građana u obliku starog, polovnog nameštaja, bele tehnike i ostalih stvari koje se mogu naći u domaćinstvima. Sve te stvari nakon toga popravljamo, čistimo i prodajemo, što nam ostvaruje određeni dohodak koji je dobar, ali u trenutnoj fazi nije dovoljan da pokrije naše troškove.

NAŠI PRIJATELJI - GRADSKI CENTAR ZA SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO

([HTTP://WWW.GRADSKICENTAR.RS](http://www.gradskicentar.rs))

*Aleksandra Grubin,
direktorka Gradskog centra za socijalno preduzetništvo*

Gradski centar za socijalno preduzetništvo Beograda osnovan je 13. februara 2013. godine, od strane Skupštine grada Beograda, kao ustanova javne službe, a sa ciljem pružanja usluga u oblasti razvoja socijalnog preduzetništva i opšte socijalne zaštite. Kancelarija Centra na Terazijama 3 počela je sa radom 1. jula 2013. godine, a zgrada Centra na Trgu Nikole Pašića 8 se trenutno adaptira i očekujemo da bude završena do kraja februara.

Korisnici usluga Centra su kategorije stanovništva koje teško nalaze zaposle-

nje, socijalno ugroženi i marginalizovane osobe (osobe sa invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji dece sa intelektualnim poteškoćama, mladi bez roditeljskog staranja, žrtve nasilja i trgovine ljudima, lica koja su bila na izdržavanju kazni zatvora) kojima se pruža podrška kroz čitav niz različitih edukacija i prekvalifikacija.

Misija Centra je i stvaranja što boljih uslova na tržištu zapošljavanja, konstantna podrška socijalnim preduzetnicima, jačanja društvene svesti o značaju ovakve vrste preduzetništva.

Izložbeni prostor za socijalna preduzeća i preduzetnike

U toku je adaptacija i renoviranja zgrade Centra na Trgu Nikole Pašića 8 u okviru koje će se nalaziti izložbeni prostor površine od 100 kvadrata, u kome će socijalna preduzeća koja već postoje, ali i ona koja se u međuvremenu osnuju, moći da izlažu i prezentuju svoje proizvode i usluge privredi. Tu će se susretati se svojim potencijalnim kupcima i partnerima i na licu mesta proveriti tržište, odnosno videti kolika je potražnja za njihovim proizvodima i uslugama, da li treba nešto da promene, dorade, dopune i slično.

U okviru zgrade nalaze se i tri učionice za edukaciju i mini računski centar za edukaciju i povećanje stope zaposlenosti ovih kategorija korisnika, koji će moći da koriste i socijalna preduzeća i preduzetnici.

Šta smo do sada uradili?

- Mapirali edukacije za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju korisnika.
- Uspostavili saradnju sa preduzećima za rehabilitaciju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, udruženjima i socijalnim preduzećima.

- Započeli mapiranje korisnika radi formiranja baze nezaposlenih lica iz kategorije koje se teže zapošljavaju, njihovih potrebe i mogućnosti za povećanjem stope njihove zaposlenosti i zapošljavanja na tržištu rada Beograda.

- Uradili analizu tržišta preduzetničkih radnji na teritoriji Beograda i vodič za buduće preduzetnike.

- Tehničku podršku u projektu samozapošljavanja socijalno ugroženih kategorija na teritoriji Beograda za 35 lica. Grad Beograd je obezbedio bespovratna sredstva u vrednosti od 200.000 dinara po korisniku. Centar je informisao korisnike o Javnom pozivu, obučio ih i pomogao im da svoju preduzetničku ideju pretoče u poslovni plan. Takođe smo uradili selekciju i predlog rang liste za bespovratna sredstva.

- Potpisali ugovor o saradnji sa opštinam Surčin radi promovisanja socijalnog preduzetništva.

- Učestvovali kao partner u više projekata sa udruženjima.

- Prijavili projekat za edukaciju i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom u partnerstvu sa Zanatskom školom iz Rakovice – projekat Otvoreni zagrljaj će finansirati Evropska komisija.

Šta radimo i planiramo

- Mapiranje korisnika, njihovih potreba, znanja, veština i procenata stope zaposlenja na teritoriji grada Beograda – počeli smo već anketiranje mladih iz ranjivih grupa (mladi bez roditeljskog staranja, sa invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji dece sa intelektualnim poteškoćama, žrtve nasilja i trgovine ljudima, lica koja su bila na izdržavanju kazni zatvora).

- Baza nezaposlenih lica socijalno ugroženih kategorija na teritoriji grada

Beograda u kojoj će biti evidentirani nezaposlena lica, njihova stručna sprema, znanja, veština i iskustva, kao i mogućnosti.

- Intervjuisanje privrede Beograda radi dobijanja informacija o potrebnim profilima i zanimanjima na tržištu rada.

- Pomoć poslodavcima pri zapošljavanju lica iz kategorije koje se teže zapošljavaju kroz selekciju, regrutaciju, opise poslova, edukaciju i pripremu za zapošljavanja.

POGLEDI - KAKO ĆE IZGLEDATI SOCIJALNA PREDUZEĆA U EVROPI DO 2020. GODINE

Rezultati novih istraživanja rađenih na nivou Evropske unije pokazuju da socijalna preduzeća počinju da dobijaju sve više na značaju, kako među vladama, tako i među investitorima. Javljaju se kao validna alternativa privatnom i javnom sektoru. Imajući to u vidu, Britanski savet je sproveo istraživanje među vodećim socijalnim preduzetnicima i akterima kako bi dali svoje mišljenje o tome kako će sektor socijalnog preduzetništva izgledati u Evropi u 2020. godini.

Neki od rezultata istraživanja govore o značajnijim promenama uloge i pogleda na socijalno preduzetništvo. Promene se očekuju na više nivoa - od dobrotvornih ustanova, preko promene ponašanja samih kompanija prema CSR-u do samih vlada. Do 2020. godine poseban akcent biće stavljen na konkretna merila i pokazatelje doprinosa socijalnih preduzeća rešavanju različitih društvenih problema. Pratiće se koncept takozvanog društvenog uticaja (*social impact*)

odnosno koliko određeni akteri zaista uspevaju da se efikasno bave pitanjima kojima se sada u najvećoj meri aktivno bave socijalni preduzetnici. Sve organizacije će biti ocenjivane na bazi spektra društvenog uticaja (*spectrum social impact*) i biće u obavezi da na godišnjem nivou izdaju izjavu o uticaju (*impact statement*). CSR prestaje da bude samo medijska komponenta i šminka. Tradicionalna socijalna preduzeća koja imaju loš poslovni model ili koja su u svom poslovanju neefikasna, neće moći da opstaju. Pomeru se fokus sa kratkoročnih na dugoročne aktivnosti i njihove posledice. Blagovremeno investiranje u ljudske resurse, znanje i razvoj novih modela pomoći će u velikoj meri socijalnim preduzećima da spremnije dočekaju promenu paradigme u pogledu socijalnog preduzetništva.

Kada je reč o finansiranju, klatno se pamera od grantova ka pozajmicama. Ocenjivanje prioriteta vršiće se na bazi toga koji društveni uticaji mogu biti tržišno prihvaćeni, nadgledani ili profitabilni. Investicije će se preusmeriti od inovacija ka korišćenju već oprobanih uspešnih modela. Takođe se u tom pogledu dešava da dobra rešenja koja dolaze od soci-

jalnih preduzeća budu pod pritiskom da prošire svoj rang delovanja što bi dovelo do izvesnog vida franšiziranja uspešnih rešenja. Prekogranična saradnja i u ovom pogledu će postati svakodnevnica.

Socijalni preduzetnici će biti ti koji će se baviti kreiranjem i oblikovanjem tržišta, pomeranjem granica, izgradnjom nacija i prostora u kome bi i vlade, i preduzeća, i profitne organizacije mogle aktivno da deluju.

Izvor:

<http://www.theguardian.com/social-enterprise-network/2013/dec/05/live-discussion-social-enterprise-eu-2020>

<http://www.theguardian.com/british-council-partner-zone/interactive/help-us-shape-a-vision-for-social-enterprise-in-europe-2020-interactive>

PREDSTAVLJAMO - POGLED NA SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO IZ HRVATSKE

*Teo Petričević,
ACT Čakovec*

Hrvatskoj aktuelnosti socijalnog preduzetništva su u najvećoj meri doprinele organizacije civilnog društva kroz sprovođenje međunarodnih razvojnih programa. Globalno, koncept socijalne ekonomije sve se jasnije naglašava kroz različite vidove klasičnih preduzetničkih poduhvata, a moderan koncept socijalne ekonomije stvorio se upravo kroz delovanje privatnog neprofitnog sektora – kroz zadruge, udruženja i fondacije, što je slučaj i u Hrvatskoj.

Republika Hrvatska nema izgrađen institucionalni okvir za pružanje podrške delovanju i razvoju socijalnih preduzeća. Jedan od glavnih razloga za to je nedovoljna definisanost zakonodavnog okvira, ali i široko tumačenje i shvatanje pojmova socijalnog preduzetništva i socijalnih preduzeća, kako u teoriji tako i u praksi. Stoga i dalje u javnosti postoji heterogenost pojmova, ali je svima zajednička srž - društveno, socijalno ili neprofitno preduzetništvo, socijalna (solidarna)

ekonomija i preduzetništvo u službi zajednice usmereni su sticanju prihoda namenjenog zadovoljavanju nekog javnog interesa.

Prilika za planiranje unapređenja zakonodavnog i institucionalnog okvira leži u izradi strategije razvoja socijalnog preduzetništva u Republici Hrvatskoj, koja je u toku. Prema definiciji socijalnog preduzetništva iz Nacionalne strategije moći će se odrediti ko je socijalni preduzetnik i koja su preduzeća uistinu i socijalna preduzeća. Takođe, važna je i uspostava finansijskih instrumenata za socijalne preduzetnike, merenje pozitivnog socijalnog učinka od socijalno-preduzetničke delatnosti, proizvoda i usluga.

Klaster za eko-socijalne inovacije i razvoj ili kraće CEDRA HR je mreža centara podrške za postojeće i potencijalne socijalne preduzetnike. Umrežuje civilne, privatne i javne privredne, razvojno-istraživačke, naučne subjekte iz područja eko-socijalnog razvoja, te stvara okvir za trajnu, podsticajnu i ekonomičnu međusobnu saradnju i razmenu, odnosno zajednički nastup na lokalnom, nacionalnom i globalnom tržištu proizvoda i usluga eko-socijalne ekonomije.

CEDRA HR stvara i povezuje sisteme podrške i izgradnje kapaciteta za eko-socijalni razvoj.

Klaster je u neformalnom obliku počeo delovati još krajem 2011. godine, kada je pokrenut od strane nekoliko ključnih udruženja i organizacija s dugogodišnjim iskustvom u promovisanju socijalnog preduzetništva. Osnivačka skupština, koja je rezultirala osnivanjem udruženja CEDRA HR sa sedištem u Zagrebu, osnovana je 20. decembra 2012. CEDRA HR trenutno povezuje 40ak stručnjaka konsultanata/trenera u šest regionalnih centara podrške koji su u različitom nivou razvoja i različitim funkcionalnosti: Čakovec, Dubrovnik, Osijek, Rijeka, Split i Zagreb (u osnivanju). Svaki regionalni centar objedinjuje i nudi usluge cele hrvatske mreže, ali ima i specifične lokalne kapacitete i usmerenja.

Svi regionalni centri, međutim, dele istu viziju, misiju, vrednosti, a najvećim delom i strateške ciljeve. Regionalni centri su ravnopravni i nezavisni članovi nacionalne mreže, neki registrovani kao samostalni pravni subjekti (zadruga, udruženje), a neki deluju kao programi unutar postojećih organizacija. Ideja je kroz

raznovrsnost pristupa ponuditi i različite mogućnosti, kapacitete i perspektive razvoju eko-socijalnih inovacija, preduzetništva i razvoja skladno lokalnim i regionalnim potrebama i mogućnostima, ali i istražiti, testirati i razvijati modele najbolje prakse. Upravo razmenom iskustava, modela i rešenja, postiže se optimalna sinergija u razvoju regionalnih centara, kao i nacionalnog sistema kao celine.

CEDRA HR pruža usluge informisanja, edukacije, savetovanja, povezivanja i umrežavanja ljudi, organizacija, institucija i zajednica oko istih ili komplementarnih ciljeva, vrednosti i nastojanja. Usluge uključuju izradu investicijskih studija, studija (pred)izvodljivosti i studija troškova i koristi, izradu poslovnih planova, izradu i reviziju strategija, razvojnih i operativnih planova, podršku lokalnim akcijskim grupama, lokalnim partnerstvima za zapošljavanje, ali i start-up i projektnu inkubacijsku podršku, uključivo pripremu i izradu projektnih predloga, marketinške i branding usluge, istraživanje tržišta, edukacijske i savetodavne programe ličnog, organizacijskog i institucionalnog razvoja, sociološka istraživanja, poslovno povezivanje i umrežavanje, te stvaranje novih lanaca vrednosti, informisanje,

društveno odgovorno investiranje, organizacija javnih događanja, kampanja, studijskih putovanja i privrednih misija, posebno rešavanje složenih društvenih i poslovnih problema putem facilitacije inovacijskih procesa, izgradnje timova i kapaciteta za društvene, organizacijske i institucionalne promene. Takođe, CEDRA HR putem svojih centara potpore nudi prostor i infrastrukturu za rad, druženje i razmenu informacija i znanja.

PREDSTAVLJAMO - EVROPSKA MREŽA ZA SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO SEN

Evropska mreža za socijalno preduzetništvo (SEN) je dvogodišnji projekat kojim rukovodi poljsko Ministarstvo za regionalni razvoj i ima za cilj da izgradi kapacitete aktera i da deluju u okviru sistema Evropskog socijalnog fonda (ESF), kao i da dostigne ciljeve strategije Evropa 2020. Tačnije, ova mreža teži da ih osposobi za promociju i implementaciju projekata koji se odnose na socijalno

preduzetništvo, socijalna preduzeća i socijalnu ekonomiju.

Članovi mreže su rukovodeći organi ESF, posrednički organi i organizacije socijalne ekonomije iz Poljske, Švedske, Finske, Velike Britanije (Engleska i Škotska), Belgije, Italije (Lombardija i Trento), Grčke, Kipra i Češke.

Program rada počinje fazom razvoja metodologije i obuke, zajedno sa identifikacijom i izborom dobre prakse.

Nakon toga sledi niz od pet ciklusa recenzija sa sastancima u cilju procene kapaciteta javnog sektora: strateška partnerstva i modeli upravljanja, identitet socijalne ekonomije, infrastrukture, finansijske podrške eko-sistema, rast i razvoj.

Konačni rezultati će se sastojati od: (1) detaljnih preporuka o tome kako da se koriste Strukturni fondovi kako bi obezbedili sveobuhvatnu podršku okruženju za socijalna preduzeća, usmerenih pre svega na ESF rukovodeće organe, ali i na donosiocima odluka odgovornih za socijalnu ekonomiju, što je podržano; (2) onlajn bazom podataka sa primerima dobre prakse među državama članicama, pokazujući kako se oblici podrške razvoju okoline za socijalna preduzeća mogu implementirati u različitim ekonomskim, socijalnim i institucionalnim okolnostima. Primeri uključuju: angažovanje zainteresovanih strana, alatke za zajedničko planiranje, obuhvatanje ugroženih zajednica, obuku i podučavanje, mikrofinansiranje, javne nabavke, merenje društvene dodatne vrednosti i socijalnog franšiziranja.

Kombinacija ispitivanja dobre prakse, formulisanje preporuka za sveobuhvatnu podršku okruženju i proces izgradnje partnerstva će omogućiti ESF organima da razviju efikasnije operativne programe i omogućiti organizacijama koje se bave socijalnom ekonomijom da daju veći doprinos realizaciji njihovih ciljeva.

Rezultati će biti predstavljeni na konferenciji u Briselu početkom 2015. godine.

Više informacija o projektu, vestima, izveštajima i dokumentima, mogu se naći na veb stranici projekta:

www.socialeconomi.pl

PREDSTAVLJAMO - APAX - POMAŽE TVOJ PUT KA NEZAVISNOSTI I SOCIJALNOJ UKLJUČENOSTI

Velika Britanija

Apax je britansko socijalno preduzeće koje pruža usluge stanovanja ljudima koji su iskusili neki vid socijalne isključenosti. Ljudi koji zatraže pomoć od ovog preduzeća dobiće ne samo smeštaj, hranu i negu već i podršku i pomoć koja će pomoći da se njihovi individualni potencijali ponovo aktiviraju.

Ono što Apax čini različitim od ostalih jeste pristup ljudima koji im se obrate. Pre-

ma svakom pojedincu odnose se onako kako će njemu ili njoj najviše koristiti. Personalizovane usluge omogućavaju da se suštinski pomogne i radi na problemima koje imaju ljudi na marginama. Samim tim i nakon napuštanja Apax – a, korisnici njihovih usluga sigurnijim koracima nastavljaju svoj put ka uključenosti.

Pored toga što su kvalitetno zadovoljene njihove primarne potrebe, oni dobijaju i

mного toga drugog. Prijatno okruženje, povezivanje i pozitivna atmosfera pomažu ljudima da se ponovo osećaju kao deo društva koje ih je u nekom trenutku odbacilo. Podiže se nivo njihove želje za samousavršavanjem, komunikacijom i aktivizmom što i jeste misija ovog socijalnog preduzeća.

Apax teži da zapošljava najbolje diplomce ili ljude sa iskustvom u polju zdravstvene nege i socijalne zaštite. Pažljivom selekcijom biraju one koji su najviše motivisani i posvećeni poslu i koji beskompromisno teže tome da pruže najkvalitetniju pomoć i podršku onima kojima je ista potrebna. Kao i njihovi klijenti, tako je i sam tim posvećen dugoročnom učenju i konstantnom usavršavanju.

O uspehu ovakvog pristupa u radu sa marginalizovanim ljudima, najbolje govore oni sami, njihova iskustva i promene koje su im se desile nakon upoznavanja sa ovim preduzećem. Veliki broj učesnika programa ubrzo poželi da i sam počne da pomaže. Organizuju radionice za decu i događaje za zaposlene u ovom preduzeću. Drugi učesnici prevaziđu probleme sa alkoholom, drogom i nedostatkom krova nad glavom, pa objave uspešnu zbirku

pesama, a neki prevaziđu sve ono što su mislili da im nikada neće poći za rukom i dobiju šestomesečnu obuku predstavnička kompanije Gugl na kojoj uče o digitalnim medijima i kako ih koristiti. Ni briga o životnoj sredini im nije daleka, pa se članovi često uključuju u projekte očuvanja i čišćenja reka.

Što je najvažnije, uspevaju ne samo da se ponovo uključe u društvo, već i da istom pruže višestruki doprinos čuvajući jedinstvenu, ohrabrujuću atmosferu, koja ih sve pokreće.

Više informacija o projektu na:

<http://www.apax.org.uk>

PREDSTAVLJAMO - LJUDI LJUDIMA

Italija

Ukratko, to je misija „Studio e Progetto 2 cooperative“. Ova italijanska kooperativa već 20 godina radi na tome da osposobi članove i zaposlene da uče, da se specijalizuju i napreduju kao pojedinci.

Koristeći prednosti društva koje svojom pozitivnom energijom i razmenom ideja čini da svima bude bolje, zajedno se trude da implementiraju strategije koje će promovisati razvoj socijalne ekonomije na lokalnom nivou i to kroz akcije

koje deluju preventivno protiv socijalne i ekonomske isključenosti najranjivijih kategorija stanovništva (mladi, nezaposleni, žene, bivši prestupnici, imigranti).

Ova kooperativa je prvobitno uspostavljena kao platforma za korisne informacije građanima, socijalnim službama i mladima. Vremenom su širili aktivnosti preko upravljanja bibliotekama, radionicama, preko servisa za turiste, pa sve do socijalnog uključivanja imigranata i

ostalih rizičnih kategorija. Saradnjom na nacionalnim i evropskim projektima uspostavili su trajna partnerstva i mreže za saradnju. Kooperativa ima 30 članova i zapošljava još 15 ljudi koji se bave upravljanjem projektima.

Kooperativa se trenutno bavi planiranjem, upravljanjem i distribucijom informacija namenjenih posebnim ciljnim grupama, planiranjem u upravljanjem javnim servisima (biblioteke, radionice za javno čitanje, kulturni događaji), konsultacijama namenjenim privatnim i javnim organizacijama, pomoć pri konkurisanju i

trošenju dobijenih fondova, integracijom stranaca itd.

Rast i razvoj je omogućen stalnim radom internih i eksternih saradnika koji posebnu pažnju obraćaju na lokalnu zajednicu i njene potrebe, što u velikoj meri pomaže dalji razvoj aktivnosti na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou.

Izvor:

<http://www.studioprogetto2.it/>

PREDSTAVLJAMO - IN CONCERTO

Italija

In Concerto konzorcijum je za samo 10 godina uspeo da izraste u jedno od najvećih preduzeća u svom kraju. Osnovan je 2002. godine i pokriva teritoriju od 100.000 stanovnika, zapošljavajući oko 1300 ljudi od kojih preko 200 imaju neki oblik mentalne ili fizičke poteškoće. Obrt koji ovaj konzorcijum ostvari godišnje veći je od 47 miliona evra.

Ono što karakteriše ovu organizaciju jeste veliki broj kooperativa koje dele istu misiju i zalažu se za promovisanje postojanja socijalnih kooperativa kroz sve moguće aktivnosti. Razlozi za to su brojni.

Od direktnog kreiranja dohotka, do rasta zaposlenosti i otvaranja mogućnosti za uključivanje ljudi sa margina (ljudi sa bilo kojim oblikom mentalne ili fizičke poteškoće, bivši zatvorenici, čak i ljudi u kasnim pedesetim koji imaju problema u finansiranju svojih porodica). Praksa je da onda kada kooperativa traži radnike, prvo se obraća lokalnim socijalnim službama da im kažu ko ima finansijskih poteškoća i kome bi posao najviše pomogao.

Ono što je jedna od glavnih prednosti In Concerta jeste to što su kooperative odlučile da donošenje odluka i određene poslovne funkcije obavljaju centralizovano i tako pomažu produbljivanje svoje saradnje. Imaju ustanovljen interni fond u koji svaka članica plaća doprinos od po 10 evrocenti za svaki sat rada, što na godišnjem nivou daje 150.000 evra namenjenih reinvestiranju i kreiranju novih poslova.

Kooperative su prisutne u mnogim poljima kao što su stolarija, čišćenje, pružanje socijalnih usluga, briga o starima i ljudima sa psihičkim problemima. Konzorcijum može da se postavi kao pravo preduzeće koje prati nastanak proizvoda u svim

fazama, od proizvodnje do marketinga i logistike.

Zato što su fleksibilni, inovativni i ujedinjeni, uspeali su da baš u periodu kada je italijansko tržište preplavila roba iz Kine, svoju robu izvežu na kinesko tržište. Takođe se neretko dešava da svojim radom i preuzimanjem poslova od drugih proizvođača uspeju da usavrše sam proces proizvodnje zbog čega su u poslovnim krugovima naročito cenjeni.

Izvor:

www.consorzioinconcerto.it

PREDSTAVLJAMO - WILCO

WILCO tim uključuje neke od najistaknutijih istraživača u oblasti socijalne zaštite i lokalne uprave. Oni predstavljaju vezu između teorije i prakse i proizvode rezultate koji imaju akademsku, ali i praktičnu važnost. Aktivni su u mrežama i projektima koji se tiču primenjenih istraživanja, debatama u pojedinim zemljama i održavaju kontinuiranu interakciju sa svojim stručnjacima.

Baveći se inovacijama i očekivanjima od inovacija, WILCO je formirao seriju izveštaja iz 20 evropskih gradova. Ovi

izveštaji se bave inovativnim projektima u oblastima poput stambene izgradnje, zapošljavanja, porodične nege i integracije imigranata. Svaki od izveštaja bavi se lokalnim inovacijama.

Bitno je razumeti lokalni kontekst kako bi se razumele inovacije i kako bi se došlo do promena na lokalnom nivou:

- Inovacije su ukorenjene u debati o klasičnim pitanjima socijalne zaštite, podstiču učešće i pluralizam. Važne su kako bi uticale na političke strukture i usmerile ih u pravcu socijalnih inovacija.

- Postoji nivo istorijske uslovljenosti da li će neka inovacija imati uspeha ili ne.

- Socijalna zaštita je složen sistem koji obuhvata različite administrativne jedinice kao i opšti politički sistem. Inovacije bi morale da budu tumačene u skladu sa ovim složenim sistemom.

- Inovativne ideje, iako potencijalno mogu biti odbijene od strane javnosti, mogu da dobiju veću težinu ako su ocenjene od strane eksperata u određenoj oblasti.

Pored mnogih faktora koji utiču na inovacije i njihov dalji razvoj, od najvećeg značaja je lokalni politički administrativni sistem. Pre svega jer ovaj sistem obuhvata interakcije sa mnogim i formalnim i neformalnim partnerima.

Kakvu ulogu mogu imati inovativne organizacije u oblasti državnog upravljanja i donošenja politike? Ukazujući na inovativan kvalitet organizacije i projekata daje se dodatna podršku za razvijanje politike koje otvaraju prostor za socijalne inovacije u čitavom sistemu socijalne zaštite. Ova serija gradskih izveštaja pruža pregled mnogih inovativnih rešenja koje mogu biti predmet dalje analize.

Izvor:

<http://www.wilcoproject.eu/innovations-in-20-european-cities-new-city-reports/>

PREDSTAVLJAMO - SOCIETING RELOADED: JAVNA PROIZVODNJA I SOCIJALNA INOVACIJA

Tekst napisao ALEX GIORDANO za sajt www.chefuturo.it
prevod: Aleksandra Bobić

Ne postoji razlog zašto bi talenti, društveni kapital i organizacione moći tehnološki naprednog društva bile isključivo u službi trke za profitom koji je u suprotnosti sa socijalnim, odnosno, društvenim vrednostima. Između dobrih namera i rezultata nalaze se organizacija i uređenje preduzeća.

Naš najveći problem nije nedostatak ideja, jer ih među milijardama umova povezanih na internetu ima u izobilju, nije ni nedostatak konkretnih predloga, jer su tehnološka dostignuća, poput *openmanufacturing*, *openbiotech*, alternativni izvori energije, u veoma brzom razvoju i napretku.

Takođe, nije ni nedostatak ljudi koji imaju želju i volju da se potrude i učine da se promena dogodi. Nedostaje nam samo nov organizacioni model: filozofija preduzeća u stanju da okupi i upotrebi sve ove resurse i da im novu smernicu.

Prvi koraci u ovom smislu su već napravljeni i veoma su bitni: prvi plan posvećen socijalnoj inovaciji i tenderi namenjeni ovoj svrsi sigurno su veoma zanimljivi i važni svima koji se bave ovom temom. Ipak, problem je u glavama političara, novinara, menadžera, koji su i dalje u 20. veku.

Sve te moderne reči kao *StartUp*, *Smart City*, *Big Data*, odlično zvuče u naslovima, ali su samo prazne reči, a mogu biti i štetne ukoliko ostanu u okviru prevaziđenog koncepta koji je regulisao odnos ekonomije i društva u proteklom periodu.

Sve ovo ukazuje na potrebu da se usvoji jedna nova filozofija, ne samo tržišta, već i svih ostalih socijalnih aktera: *societing*.

Termin je osmislio Bernard Kova, a u Italiju ga je uveo Đampaolo Fabris, a Adam Arvidson i ja smo ga "dopunili" (*otuda*

reloaded) novim značenjima u knjizi "SocietingReloaded: Javna proizvodnja i socijalna inovacija".

Video: na italijanskom jeziku

<http://youtu.be/ApSE50vM310>

Nova filozofija, zasnovana na potrebi da se ostvare društvene veze kroz nove proizvodne odnose, doprinosi ujedno opštem dobru i daje legitimitet i entuzijazam neophodan da bi preduzeće bilo konkurentno i produktivno. Ta filozofija se sada javlja kao način stvaranja novih izvora vrednosti i kao osnovni uslov za dugoročni opstanak preduzeća.

Knjiga pokušava da pronade seme krize koja nema budućnost, i to baš kada se sve više širi ubedenje da korporativna ekonomija često deluje kao prepreka za inovacije (zbog kontrole znanja kroz patente i druge oblike intelektualne svojine) i da smer u kome ide inovacija velikih korporacija više nije onaj pravi.

Da li nam je zaista potreban novi model automobila, želimo li zaista da poboljša-

mo ukus ovčijeg hamburgera ili da modnu kolekciju jesen - zima tek neznatno “unapredimo” u odnosu na prošlogodišnjju? Zar ne bi bilo bolje i korisnije uložiti trud i znanje u izvore alternative energije ili električne automobile?

I što je najvažnije da li se i dalje isplati uništavati prirodu i produbljivati jaz socijalne nejednakosti zarad ekspanzije konzumističkih zadovoljstava koja su nam sve manje zanimljiva?

Zapadne države su nesposobne i uglavnom nespreme da reše i suoče se sa socijalnim problemima, koji uzgred postaju sve dramatičniji: nezaposlenost mladih, ekonomska egzistencijalna nesigurnost, nedostatak usluga, otpad, ambijentalna degradacija.

Istovremeno se pojavio jedan novi talas kreativnosti i energije, posebno kod mlađe generacije ispod 40 godina. Oni su odrasli u novom okruženju, u okruženju u kojem su Internet i društvene mreže postale sastavni deo svakodnevnog života. Naviknuti su na pronalaženje informacija, stupanje u kontakt sa drugima i saradivanje.

Mnogi su živeli u inostranstvu, po izboru ili iz nužde. Dobro poznaju nove oblike društvenih odnosa koji se razvijaju u kreativnim centrima kao što su London, Njujork ili San Francisko. Ova generacija je videla kraj velikih ideologija, društvenih pokreta i politike konflikta i sučeljavanja i razvili su pragmatičniji pristup političkom delovanju. Mnogi su proveli nekoliko godina u korporativnom svetu, imali menadžerske ambicije, ali im je na kraju “pukao film” kada su otkrili prirodu tog ambijenta i ograničene mogućnosti koje nudi, ne samo u smislu samospoznaje, već i u etičkom. Ove generacije doživljavaju socijalnu inovaciju kao novi način poslovanja u klasičnom/humanističkom smislu, odnosno u smislu započinjanja projekta koji će zaista biti značajan i od koristi za društvo.

SocietingReloaded je način da se povežu ova dva tako drugačija i odvojena sveta; ima za cilj da pronađe kriterijume novog generacijskog ugovora definišući jasno uslove i pokušavajući da stvori novi filozofski pristup koji bi regulisao revoluciju koja je u toku i koja nema baš mnogo veze sa starim modelima zasnovanim isključivo na konzumerističkom pristupu.

Termin socijalna inovacija, može da ima mnogo značenja.

Može jednostavno da se odnosi na “socijalizovanu inovaciju” koja stvara nova tehnička ili organizaciona znanja, ali i na socijalnu inovaciju, odnosno na jedan pragmatičan pristup socijalnim problemima koji primenjuje menadžerske tehnike u rešavanju problema u sadašnjosti, ne obazirući se mnogo na političku ili ideološku pozadinu.

Socijalna inovacija takođe podrazumeva upotrebu novih tehnologija i posebno novih organizacionih oblika gde organizacija *bottom-up* koegzistira sa “društvenim mrežama” ili gde ti isti društveni odnosi postaju instrumenti koji pokreću preduzetničku aktivnost, gde nestaju granice između radnog, političkog i privatnog života.

U tom smislu, socijalna inovacija znači novi način organizovanja ljudske delatnosti u poslu, kao i u političkim aktivnostima, u životu uopšte. Socijalna inovacija postaje način gde su – koristeći terminologiju Hane Arent – životne mogućnosti stavljene u službu etičke, a ne moralne posvećenosti.

I što je najvažnije, socijalna inovacija postaje neophodan faktor za reorganizaciju proizvodnje i društvenih odnosa.

Ova knjiga objašnjava neke veoma aktuelne pojmove kao što su socijalna inovacija, *startup*, alternativne valute, *Peer to Peer* ekonomija, *Smart City*, 3D štampači, pripovedanje *netnographia*-e, dokazujući da kriza zapravo nema budućnost.

Izvor:

<http://www.chefuturo.it/2013/03/societing-reloaded-una-nuova-filosofia-per-uscire-dal-fallimento-del-presente/>

VESTI

23. DECEMBAR, BEOGRAD PROGRAM JAČANJA KAPACITETA SOCIJALNIH PREDUZEĆA

Smart kolektiv pokreće novi projekat jačanja kapaciteta socijalnih preduzeća. Cilj je da podstaknu i podrže socijalna preduzeća u privlačenju investicija i donacija od privatnog sektora i pojedinaca, kako bi im se pomoglo da postanu finansijski održivi.

Želja je da se kroz ovaj program podrže socijalna preduzeća i da im se stručno pomogne u razvijanju i realizaciji kampanja za prikupljanje sredstava od kompanija i pojedinaca u lokalnoj zajednici u kojoj posluju. Tokom perioda od 5 meseci odabrana socijalna preduzeća će uz pomoć Smart kolektiva i eksperata realizovati kampanje, sa ciljem da sakupe do 4.000 dolara. Uspešnim socijalnim preduzećima će iznos biti dupliran, odnosno dobiće matching donaciju u iznosu od 4.000 dolara.

Odabrana socijalna preduzeća će steći potrebna znanja, veštine i praksu u ovoj inovativnoj praksi fandrejzinga, ali ujedno poslužiti i kao model drugim organizacijama i socijalnim preduzećima u postizanju održivosti.

VESTI

13. DECEMBAR, BEOGRAD USLUGE OSOBAMA SA INVALIDITETOM DOVEDENE U PITANJE

Od 1. januara 2014. godine, osobe sa invaliditetom koje na lokalnom nivou dobijaju socijalne usluge, mogle bi uskoro privremeno da ostanu bez ove vrste podrške. Naime, od 1. januara 2014. godine ova vrsta podrške će se dodeljivati na javnim nabavkama, a prijavljene organizacije moraću da imaju licencu, koju do sada nijedan pružalac usluga nije posedovao. Licencu do sada ima oko šest prijavljenih organizacija i može se očekivati da su do kraja 2013. godine još dve organizacije dobile licencu, od kojih obe rade sa starijima. To će dodatno pogoršati položaj osoba sa invaliditetom, koje su u Srbiji ionako „nevidljive“, jer nemaju uslove za integraciju u društvo.

Oko 25.000 osoba je u opasnosti da ostanu bez lokalnih usluga socijalne zaštite,

ukazao je direktor Republičkog zavoda za socijalnu zaštitu Božidar Dakić na Forumu pružalaca usluga za osobe sa invaliditetom, koji je održan 13. decembra u Beogradu.

„Naći ćemo alternativu, do kraja godine ćemo znati šta možemo da preporučimo, ali je pitanje koliko vremena treba da se to implementira, a tim ljudima treba podrška odmah, ne za šest meseci“, naveo je on.

U nadležnosti lokalne samouprave su dnevne usluge u zajednici, podrška za samostalan život, savetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge i usluge smeštaja, a najrasprostranjenije su pomoć u kući za stare i dnevni boravak za decu sa teškoćama u razvoju. Prema podacima vladinog izveštaja iz oktobra 2013. godine, lokalne usluge socijalne zaštite finan-

sirane su u 2012. godini sa 70 odsto iz budžeta lokalnih samouprava i 11 odsto iz republičkog budžeta, dok su donacije činile 16 odsto, a participacije 3 odsto.

Predsednica Upravnog odbora Republičkog udruženja Srbije za pomoć osobama sa autizmom, Vesna Petrović, izjavila je da u centru pažnje treba da bude korisnik i da je cilj da se razviju usluge koje će omogućiti uključivanje osoba sa invaliditetom u zajednicu. Krajnji cilj, na čije ostvarivanje će prema njenim rečima morati da se čeka još neko vreme, jeste da se rasformiraju veliki smeštajni centri i stvore humaniji uslovi za život osoba sa teškoćama. Predstavnica Evropske asocijacije pružalaca usluga za osobe sa invaliditetom, Katrin Dekonik, izjavila je da je i u evropskim zemljama i dalje u toku promena sistema zaštite osoba sa invaliditetom.

Prelazi se sa tradicionalnih fiksnih modela, u kojima je korisnik morao da se prilagođava ponuđenim uslugama, na novi fleksibilniji model. Cilj je da se usluge usklade sa potrebama korisnika i da se oni koliko god je moguće uključe u zajednicu, uključujući i svakodnevni život van kuće i standardno tržište rada, a ne samo socijalno zapošljavanje.

Za promene sistema potrebne su obuke, navela je ona. Istakla je, međutim, da je promena stava možda i značajnija od sticanja novih znanja i veština koje su u tom procesu potrebne. Srbiji je ta promena prekopotrebna. Usluge koje su potrebne osobama sa invaliditetom nisu dovoljno razvijene, a i njihova dostupnost nije ista na celoj teritoriji zemlje. Tako u 2012. godini u sedam lokalnih samouprava nije bila nijedna usluga u nadležnosti lokalnih samouprava, dok se u još 18 ne izdvaja ni dinar za te svrhe.

Izvor:

<http://www.euractiv.rs/ljudska-prava/6626-usluge-osobama-sa-invaliditetom-dovedene-u->

12. DECEMBAR, BEOGRAD MAPIRANJE POSTOJEĆIH VANINSTITUCIONALNIH USLUGA SOCIJALNE ZAŠTITE KOJE SU U MANDATU LOKALNIH SAMOUPRAVA

Mapiranje usluga socijalne zaštite, kao inicijativa Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije i UNICEF – a Srbija u saradnji sa Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalne politike, realizovana je u periodu od septembra 2012. do februara 2013. godine. Istraživanje je realizovano od strane Centra za liberalno - demokratske studije.

Cilj ovog istraživanja (mapiranja) je bio prvenstveno da se prikupe podaci o postojećim vaninstitucionalnim uslugama socijalne zaštite koje su u mandatu lokalnih samouprava (LS).

Mapiranje usluga socijalne zaštite je koncipirano tako da:

- omogući bolje sagledavanje usluga socijalne zaštite u mandatu lokalnih samouprava sa aspekta dostupnosti, efikasnosti i kvaliteta pruženih usluga,
- ostvari bolji uvid u razvijenost, rasprostranjenost i održivost usluga,

- prikupi podatke koji će omogućiti buduće analize i predloge za unapređenje pružanja usluga,
- posluži kao osnova za postavljanje redovnog sistema za prikupljanje i praćenje podataka o uslugama socijalne zaštite u nadležnosti lokalnih samouprava,
- ukaže na potencijalne izazove daljeg unapređenja lokalnih usluga socijalne zaštite.

Izvor:

www.inkluzija.gov.rs/?p=21918

VESTI

11. DECEMBAR, TUZLA ODRŽANA KONFERENCIJA „DOBRE PRAKSE I MODELI SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA – MOGUĆNOSTI, IZAZOVI I PERSPEKTIVE“

Na međunarodnoj konferenciji „Dobre prakse i modeli socijalnog preduzetništva – mogućnosti, izazovi i perspektive“, održanoj 11. decembra 2013. godine u Tuzli, uvodničari i panelisti iz Velike Britanije, Srbije, Hrvatske i BiH (Social Enterprise UK, Social Audit Network, Grupa 484, Smart kolektiv, SEFOR, CEDRA, Mozaik, BIT Centar itd.) su predstavili modele socijalnog preduzetništva koji se razvijaju u zemljama Evropske unije i regiona i izazove sa kojima se suočavaju.

Zajednički zaključak učesnika konferencije je da preduzetništvo u privatnom sektoru može delovati u socijalnom duhu i stvarati značajne društvene vrednosti u vidu

zapošljavanja, unapređenja uslova rada, pružanja potrebnih proizvoda i usluga, odnosno kreiranja društva jednakih šansi za svakog pojedinca. Ili, kako kaže Bil Drayton: "Socijalni preduzetnici se ne zadovoljavaju time da samo daju ribu ili da poduče kako je upecati. Oni se neće smiriti dok ne povedu revoluciju u ribarskoj industriji. Svrha pravih socijalnih preduzetnika je da menjaju svet".

Konferenciju je organizovao Biro za ljudska prava iz Tuzle, koji je učesnicima predstavio i svoj "Priručnik o dobrim praksama i primjeni modela socijalnog preduzetništva u zemljama EU i regiona".

30. OKTOBAR, HRVATSKA KONSULTACIJE I RAZMENA ISKUSTAVA U HRVATSKOJ: SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO I DRUGI MODELI ZA ZAPOŠLJAVANJE NAJUGROŽENIJIH

Konsultacije održane u Zagrebu, u oktobru 2013. godine pretežno su se bavile time kako socijalno preduzetništvo može da podstiče ekonomski razvoj, ali i da se ujedno bori protiv socijalne isključenosti, integrišući ljude sa invaliditetom na tržište rada.

Zemlje učesnice: Češka, Finska, Grčka, Italija, Litvanija, Rumunija, Slovenija i Velika Britanija.

Organizator: ENSIE, Evropska mreža socijalnog preduzeća za integraciju.

Evropska socijalna ekonomija, koja je poslovala bolje od mnogih drugih sektora u vreme krize, je dobro pozicionirana, ne samo da proizvodi dobra i usluge na etički način, već i da zapošljava ljude sa invaliditetom ili druge osobe koji pripadaju ranjivim kategorijama. Konsultacije su bile fokusirane na to kako da Hrvatska razvije ovaj sektor kroz Strategiju za socijalno preduzetništvo (2014-2020). Naglašene

su važne veze između programa marginalizovanih grupa, naročito mladih nezaposlenih ljudi i EU Strategije 2020.

Konsultacije su uključivale i posetu novom poslovnom centru koji nudi prostor i saveze kako započeti sopstveni biznis (Hab Zagreb) i izlaganja preduzetnika koji su imali konkretne koristi od ovakvog programa.

Zaključci:

- zemlje moraju da razviju širok okvir za politike koje bi negovale socijalno preduzetništvo. Važna su fleksibilna pravila za državnu pomoć i za nabavke.
- kriza je rezultirala novim izazovima, ali i novim prilikama za učenje, traženje načina za prilagođavanje promenjenom društvenom kontekstu, što može da inspiriše nova rešenja i sveže ideje.
- drugi važni elementi su: startap finansiranje i konstantna pomoć za razvoj i održivosti, kao i programi umrežavanja.
- integracija u poslu mora da poveća prilike za zaposlenje svim ugroženim grupama.

VESTI

16-17. JANUAR, STRAZBUR RASTE ZNAČAJ SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

Sredinom januara u francuskom gradu Strazburu održane su dve godišnje konferencije koje su imale zajedničku temu - socijalno preduzetništvo kao model rešavanja “vrućih” problema sa kojima se danas sreće Evropa, ne samo kao državna zajednica već kao kontinent. Više od 150 predstavnika civilnih organizacija i socijalnih preduzeća iz tridesetak zemalja su na godišnjoj konferenciji mreže EUKLID „Zajedno do rešenja“ razgovarali o migracionim i kohezionim procesima u Evropi, otvaranju radnih mesta i održivom razvoju u seoskim sredinama. Pomenutoj Konferenciji je u okviru TACSO projekta, prisustvovalo i četrdesetak predstavnika

civilnog društva i socijalnog preduzetništva iz zemalja zapadnog Balkana i Turske. Tom prilikom učesnici skupa su se bavili konkretnim problemom na terenu, kao i ispitivanjem mogućnosti i uticajima socijalnog preduzetništva u budućnosti. Konstatovano je da se poslednjih godina granice između klasičnog biznisa, civilnog društva i državnog sektora brišu, što doprinosi razvoju socijalnog preduzetništva, a državni sektor sve više saraduje sa civilnim društvom i privatnim sektorom.

U isto vreme u Strazburu je održana i konferencija pod naslovom “Socijalni preduzetnici - kažite šta mislite” čiji je organiza-

tor Evropski ekonomski i socijalni komitet i Evropska komisija. Preko 2000 učesnika se takođe bavilo temom socijalnog preduzetništva. Stavovi definisani tokom trajanja obadva skupa čine Strazburšku deklaraciju koja će biti referentni dokument za socijalne inovacije i socijalno preduzetništvo. Pomenuta Deklaracija predstavljaće “mapu puta” za budućnost socijalnog biznisa u Evropi sa direktnim uticajem na

buduće programiranje sredstava Evropske komisije.

TACSO će u zemljama zapadnog Balkana i u Turskoj organizovati niz propratnih događaja o ovoj temi, čime će pružiti neposrednu i konkretnu tehničku podršku svim akterima koji učestvuju u aktivnostima vezanim za socijalno preduzetništvo.

VESTI

14 - 15. JANUAR, BELGIJA BELGIJSKA PLATFORMA PROTIV SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI EU 2020

Belgijska platforma je konstitutivno telo koje obezbeđuje informacije programima Nacionalnih reformi i Nacionalnih socijalnih izveštaja. Takođe daje visoku važnost tzv. Otvorenom metodu koordinacije (OMK). Učesnici konsultativnog sastanka održanog u januaru u Belgiji, raspravljali su o efektima skorašnje evaluacije belgijske platforme.

U Belgiji, platforma funkcioniše na ideji da je veoma bitna sveopšta podrška politika za smanjenje siromaštva kao i da socijalna isključenost proističe iz interakcije socijalnih i ekonomskih faktora. Sa svojom otvorenom i transparentnom strukturom, belgijska platforma protiv siromaštva i socijalne isključenosti EU 2020 okuplja sve relevantne subjekte (naročito kreatore politika, socijalne partnere, akademike,

socijalne službe i ljude koji su siromašni), dok istovremeno promenljiva struktura članova obezbeđuje fleksibilnost kako bi se obezbedila najprikladnija ekspertiza.

Unakrsni, saradnički pristup, koji je zastupljen na belgijskoj platformi uključuje ne samo unapređivanje dijaloga već obezbeđuje učesnicima i uključenost u okvire EU politike. Socijalna uključenost je u srži strategije rasta EU i formira ključnu komponentu za programe namenjene nadzoru (Programi nacionalnih reformi, Nacionalni društveni izveštaji) zemalja članice i novog otvorenog metoda koordinacije (OMK).

14. JANUAR, BELGIJA SOCIJALNA ZAŠTITA I SOCIJALNA UKLJUČENOST

Nacionalne politike koje se tiču socijalne zaštite imaju podršku Evropske komisije. Cilj strategije Evropa 2020 za pametan, održiv i sveobuhvatan rast je da se bar 20 miliona ljudi izbavi iz siromaštva i isključenosti i podigne stopu zaposlenosti populacije od 20 do 64 godine na 75%. Neki od konkretnih instrumenata za dostizanje ovog cilja već su lansirani, poput "Platforme protiv siromaštva i socijalne isključenosti" i "Agende za nove veštine i poslove".

Paket za socijalne investicije (Social Investment Package) Komisija obezbeđuje državama članicama kako bi modernizovali sistem socijalne zaštite.

Paket se sastoji od:

1. Paketa za zapošljavanje
2. Belog papira penzija - strategija za adekvatne, održive i sigurne penzije
3. Paketa za mlade

Ustanovljen je i okvir za upravljanje i nadgledanje reforma država članica kako bi se

postigli ciljevi Evrope 2020 (*European Semester*). Svaka zemlja pojedinačno dobija preporuke za dalje aktivnosti na tom polju.

Kao platforma za saradnju koristi se otvoreni metod koordinacije u oblasti socijalnog uključivanja, zdravstvene zaštite, dugoročne nege i penzija. To je volonterski oblik političke saradnje, koji se bazira na usaglašavanju zajedničkih ciljeva, mjerjenju progressa i uspostavljanju kvalitetne saradnje sa svim zainteresovanim akterima uključujući sve moguće partnere i civilno društvo.

Izvor:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-20_en.htm

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1897&furtherNews=yes>

VESTI

26 - 27. DECEMBAR, BELGIJA TREĆA GODIŠNJA KONFERENCIJA O BORBI PROTIV SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

Treća godišnja konferencija o platformi za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti, jedne od inicijativa Strategije 2020, održana je u Briselu od 26. do 27. novembra 2013. godine.

Evropska platforma je postavila akcije za smanjenje siromaštva i isključenosti u Evropi. Sledeći izazov je kako stvoriti nova partnerstva i momenat za implementiranje Paketa socijalnih investicija, kao i kako sprovesti borbu protiv siromaštva putem reformi u državama članicama. Konferencija je takođe imala i lokalnu notu baveći se ulogom koju imaju lokalne i regionalne vlasti pri kreiranju i isporuci socijalne zaštite i usluga.

Izvor:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventId=927>

5. DECEMBAR, BRISEL PROGRAM ZA ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNE INOVACIJE EASI

Evropski savet je usvojio novi propis za EU program zapošljavanja i socijalnih inovacija EaSI. Sa budžetom od 815 miliona evra za period od 2014. do 2020. godine ima za cilj da podržava zemlje članice da sprovedu politike zapošljavanja i socijalne politike na evropskom, regionalnom i lokalnom nivou. Program će uzimati u obzir teritorijalne dimenzije nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti između regiona.

Ovaj program će doprineti dostizanju ciljeva strategije Evropa 2020, posebno smanjenju siromaštva.

Program pomaže da se identifikuju i analiziraju inovativna rešenja kroz implementaciju socijalnih politika kako bi se locirala izvodljiva rešenja. Eksperimenti sa socijal-

nom politikom su tu da pomognu državama članicama da usavršavaju svoja tržišta rada i socijalnu zaštitu. EaSI će izdvojiti oko 100 miliona evra da realizuje eksperimente koji se odnose na najkritičnije politike, kao što su zapošljavanje mladih i drugih marginalizovanih grupa.

Izvor:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/lsa/139927.pdf

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2010&furtherNews=yes>

IMPRESUM

IZDAVAČ:

Evropski pokret u Srbiji
Kralja Milana 31/II, Beograd
Koalicija za razvoj socijalnog preduzetništva

ZA IZDAVAČA:

Maja Bobić

UREDNIKA:

Dina Rakin
dina.rakin@emins.org

SARADNICI U OVOM BROJU:

Ivana Lazarević, Maša Živojinović, Jelena Milovanović, Margareta Kecman, Aleksandar Žugić, Aleksandra Grubin, Silvana Đorđević, Teodor Petričević, Vera Glokaj, Aleksandra Bobić, Zorica Živojinović, Jelena Perković

LEKTURA I KOREKTURA:

Tijana Samardžić

DIZAJN:

Sanja Polovina

KOALICIJA ZA RAZVOJ SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA (KORSP) SE ZALAŽE ZA RAZVOJ SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA, PODIZANJE SVISTI ŠIRE JAVNOSTI O SOCIJALNOM PREDUZETNIŠTVU, SMANJENJE SIROMAŠTVA, POVEĆANJE PRILIKA ZA ZAPOSŁJAVANJE MARGINALIZOVANIH GRUPE, SOCIJALNU UKLJUČIVANJE I REŠAVANJE DRUŠTVENIH PROBLEMA NA ALTERNATIVNE NAČINE.

KORSP ČINE:

- Trag fondacija www.tragfondacija.org
- Evropski pokret u Srbiji (EPuS) www.emins.org
- Grupa 484 www.grupa484.org.rs
- Inicijativa za razvoj i saradnju (IRS) www.idcserbia.org
- Smart Kolektiv www.smartkolektiv.org
- SeCons – grupa za razvojnu inicijativu www.secons.net

FB: #socijalnopreduzetnisvo

TW: @KoalicijaSP

Izrada ovog broja biltena omogućena je sredstvima Švajcarske agencija za razvoj i saradnju u okviru projekta „Podrška unapređenja procesa socijalnog uključivanja u Republici Srbiji.“
„Napomena: ova publikacija ne predstavlja zvaničan stav Vlade Republike Srbije. Isključivu odgovornost za sadržaj i informacije koje se nalaze u publikaciji snose autori tekstova.“

KoRSP

KOALICIJA ZA RAZVOJ
SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

ТИМ ЗА СОЦИЈАЛНО
УКЉУЧИВАЊЕ
И СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА

**SOCIAL INCLUSION
AND POVERTY
REDUCTION UNIT**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

Evropski pokret
Srpska

Grupa
484

smart
KOLEKTIV

SeConS
grupa za razvojnu inicijativu